

AUTOREFERAT

1. IMIĘ I NAZWISKO

Justyn Skowron

just@toya.net.pl

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE

1977 r. – tytuł magistra uzyskany w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego na podstawie pracy pt. *Osady z okresu rzymskiego na Pomorzu, w Południowej Skandynawii i Jutlandii. Studium porównawcze*. Promotor: prof. dr hab. Jerzy Kmiecński.

2004 r. – tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskany na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy pt. *Kultura przeworska w rejonie środkowej i dolnej Bzury. Studium z dziejów osadnictwa*. Promotor: prof. dr hab. Tadeusz Makiewicz.

3. PRZEBIEG PRACY ZAWODOWEJ

Od 1977 do 1981 r. pracowałem na stanowisku asystenta w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi. W latach 1982 – 1984 byłem zatrudniony w Państwowym Przedsiębiorstwie „Pracownie Konserwacji Zabytków Oddział w Łodzi” na stanowisku specjalisty. W okresie od 1986 do 2008 roku pracowałem na stanowisku kustosa w Muzeum Miasta Zgierza. Od roku 1997 prowadzę działalność gospodarczą w zakresie badań archeologicznych i konserwacji zabytków pod nazwą „Przedsiębiorstwo Archeologiczno – Konserwatorskie *Kairos-Plus*”. Od roku 2008 jest to moje jedyne miejsce zatrudnienia.

4. WSKAZANE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCE Z ART. 16 UST. 2 USTAWY O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI Z DNIA 14 MARCA 2003 ROKU (DZ. U. NR 65 POZ. 595 Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI).

Jako tytuł osiągnięcia naukowego zawierającego się w monotematycznym cyklu publikacji proponuję: **Osady ludności kultury przeworskiej w Polsce środkowej od młodszego okresu przedrzymskiego do okresu wędrówek ludów – przemiany kulturowe i społeczno-gospodarcze**. Pracą podsumowującą powyższą tematykę jest niedawno wydana książka [13]. Niżej zamieszczam wykaz odnośnych publikacji:

1. *Kultura przeworska w dorzeczu środkowej i dolnej Bzury. Monografia osadnictwa*. Poznań 2006, (232 strony).
2. *Bauwesen im Siedlungskomplex der Przeworsk Kultur aus Rawa Mazowiecka (Mittelpolen). Möglichkeiten der Rekonstruktion verwendeter Bautechniken*, Archeologie

Barbarů 2006 – Sbornik Pŕispěvků z II. protohistorické konference, Českíe Budějowice 21. – 24. 11. 2006: Archeologické výzkumy v jižních Čechách, t. 3, Českíe Budějowice 2007b, s. 351 – 374.

3. *Die Widerspiegelung der gesellschaftlichen Struktur auf Grund von Raumplanung des Siedlungskomplexes der Przeworsk Kultur in Rawa Mazowiecka (Mittelpolen) - eine einfache Siedlung und eine Hof siedlung.* Sprawozdania Archeologiczne, t. 59, Kraków 2007c, s. 9 – 40.

4. *Osadnictwo pradziejowe i wczesnohistoryczne w krajobrazie doliny Rawki w Rawie Mazowieckiej* [w:] Doliny rzeczne. Przyroda – Krajobraz – Człowiek. Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego, t. VII, Sosnowiec 2007, s. 228 – 234 (współautor: P. Kittel).

- wkład własny oceniam na 30%. Zawiera opracowanie chronologiczne i formalne osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego w rejonie Rawy Mazowieckiej.

5. *Budowla halowa z osady ludności kultury przeworskiej w Rawie Mazowieckiej stan. 38, w dolinie górnej Rawki na tle podobnych znalezisk z ziem polskich* [w:] Labor et Patientia. Studia Archaeologica Stanisłao Pazda Dedicata, red. A. Błażejowski, Wrocław 2008, s. 301 – 312.

6. *Skupisko osadnicze kultury przeworskiej pomiędzy dolną Skierniewką a dolną Rawką w strefie zasiedlenia doliny Bzury. Nowe odkrycia i obserwacje* [w:] Archeologia Barbarzyńców 2008: Powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Materiały z IV Protohistorycznej Konferencji- Sanok, 13-17 października 2008, M. Karwowski/E. Droberjar (eds.) Rzeszów 2009, 377-391.

7. *Geomorfologiczne uwarunkowania lokalizacji osadnictwa ludności kultury przeworskiej w rejonie Rawy Mazowieckiej,* (współautor: P. Kittel), [w:] Środowisko – Człowiek – Cywilizacja (pod red. L. Domańska/P. Kittel/J. Forsyjak), Seria wydawnicza Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej t. II , Poznań 2009, 147-154.

- wkład własny oceniam na 30%. Składa się nań opracowanie ogólne osadnictwa w okresie wpływów rzymskich razem z podstawami gospodarczymi.

8. *Siedlungskomplex mit Herrenhof der Przeworsk-Kultur in Rawa Mazowiecka (Mittelpolen)* „Werner Haarnagel Gedächtnis Kolloquium zum 100. Geburtstag. Hereenhöfe und die Hierarchie der Macht im Raum südlich und östlich der Nordsee von der vorrömischen Eisenzeit bis zum frühen Mittelalter/Wikingerzeit“, [w:] Siedlungs- und Küstenforschung im südlichen Nordseegebiet. Rahden/Westfalen 2010a, 285-299.

9. *Forma odlewnicza znaleziona na terenie osady w Rawie Mazowieckiej, stan. 3, gm. loco woj. łódzkie. Ślady użytkowania łowiu w kulturze przeworskiej,* Terra Barbarica. Studia

ofiarowane Magdalenie Mączyńskiej w 65. rocznicę urodzin [w:] Monumenta Archaeologica Barbarica, series gemina, tomus II (red. Urbaniak A., Prochowicz R., Jakubczyk I., Levada M., Schuster J.), Łódź-Warszawa 2010b, 785-790.

10. *Obiekty produkcyjne z osad ludności kultury przeworskiej w Polsce środkowej*, [w:] Archeológia Barbarov 2009: Hospodárstvo Germánov. Sídľiskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek, Zborník referátov z V. protohistoryckej konferencie Nitra, 21-25 septembra 2009, Belják J./Březinova G./Varsik V. (ed.), Nitra 2010c, 419-448.

11. *Zagadnienie interpretacji niektórych obiektów gospodarczych o nieokreślonej funkcji z osad kultury przeworskiej w Polsce środkowej*, Zborník Slovenského Národného Muzea, Ročník CV – 2011 – Archeológia 21, Bratislava 2011, 191-206.

12. *Z badań nad specyfiką kulturową strefy zasiedlenia dorzecza Bzury w młodszym okresie przedrzymskim i okresie rzymskim*, Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, t. 45, Łódź 2012, 93-135.

13. *Osada w działaniu. Osady ludności kultury przeworskiej w Polsce środkowej od młodszego okresu przedrzymskiego do okresu wędrówek ludów*. Poznań 2014. (251 stron).

Od ukończenia studiów podstawową osią moich zainteresowań jest problematyka związana z osadami i osadnictwem na obszarze ziem polskich i na tle terenów sąsiednich w przedziale chronologicznym od młodszego okresu przedrzymskiego do okresu wędrówek ludów. Jest to widoczne w przeglądzie moich publikacji. Pierwsza z nich powstała na bazie pracy magisterskiej [14] i była studium porównawczym wyglądu osad z okresu rzymskiego na Pomorzu, Jutlandii i w południowej Skandynawii, a ostatnia jest wynikiem wieloletnich badań i próbą oryginalnego spojrzenia na osadę jako przede wszystkim strukturę organizacyjną oraz zjawisko społeczno-gospodarcze [13]. Podstawowe tezy moich dotychczasowych badań naukowych można by opisać następująco. Przede wszystkim uznałem za wiodącą wyraźną oczywistość, że badane osady, to kiedyś struktury żywe, współcześnie określane jako wieś. W związku z tym wszystkie elementy składowe osad, takie jak na przykład budownictwo, obiekty gospodarcze i inne, których funkcję w obecnej chwili trudno określić, a także ich rozplanowanie, definiują nie tylko same siebie ale również pozwalają określić pewne cechy społeczności, która je stworzyła. Co za tym idzie w określonych przypadkach możliwym staje się ustalenie konkretnych działań gospodarczych podejmowanych przez mieszkańców danej jednostki osadniczej i określenie korzyści jakie

przynoszą danej społeczności. Jednocześnie wydaje się osiągalne prześledzenie niektórych aspektów procesu kształtowania się specjalizacji zawodowej w społecznościach tworzących osady. Specjalizacja zawodowa ma z kolei jak się wydaje, swoje odbicie w strukturze przestrzennej osady i jej najbliższego otoczenia. Całość zaś, ma kluczowe znaczenie przy próbie odtworzenia rozwarstwienia społecznego. Dzięki badaniom materiałów z osad można więc dokładniej objaśnić funkcjonowanie prahistorycznego społeczeństwa. Elementem dopełniającym wizerunek osady jest też miejsce przeznaczone do pochówków zmarłych czyli cmentarzysko. Rozpatrywanie wszelkich zjawisk społecznych, w tym także zróżnicowania zawodowego i majątkowego na podstawie jednego tylko typu stanowisk archeologicznych może stwarzać obraz zafałszowany, niezgodny z rzeczywistością. Na przykład w materiale archeologicznym dostarczanym wskutek badania osad „nie widać” wojowników jako warstwy społecznej, natomiast na cmentarzyskach tylko bardzo rzadko można wyróżnić pojedyncze pochówki rzemieślników. Pod względem metodycznym, w przypadku moich zainteresowań, sposób objaśniania rzeczywistości prahistorycznej, polega na analizie elementów szczegółowych i ich wzajemnych powiązań oraz obserwacji przemian zachodzących wraz z upływem czasu. Bliskie mi jest ujęcie analizy zdarzeń w procesie „długiego trwania” wywodzące się z francuskiej szkoły historycznej. Stąd zwracam szczególną uwagę na dynamikę zachodzących przemian społeczno-gospodarczych i kulturowych w badanym przeze mnie okresie i na konkretnym obszarze geograficznym.

Dlatego też, podstawową rolę w moich dociekaniach odegrała decyzja o doborze materiału źródłowego. W sposób niejako naturalny wybrałem obszar Polski środkowej. Dostarcza on zbioru materiałów wystarczająco obszernego i terytorialnie spójnego aby podjąć się próby objaśnienia jak działała osada, a tym samym pewna społeczność w określonym odcinku czasu. Badania na tym terenie prowadziłem w zasadzie przez cały czas mojej dotychczasowej aktywności zawodowej. Ważne dla kształtowania się moich poglądów naukowych było to, że miałem możliwość badać w terenie i opracowywać zarówno materiały z osad, jak i cmentarzysk. Na kanwie tych działań powstało szereg publikacji szczegółowych związanych z osadami i osadnictwem ludności kultury przeworskiej. Zajmowałem się w nich budownictwem, w tym możliwościami rekonstrukcji technicznej budynków [2, 5, 28, 29]. Podejmowałem także próby określenia funkcji niektórych budowli i konstrukcji gospodarczych obecnych na osadach. Wszystkie analizy były prowadzone z uwzględnieniem źródeł porównawczych ze środkowoeuropejskiego *Barbaricum* [1, 11, 13, 31]. Kolejnym zagadnieniem silnie związanym z badaniem osad były odrębne studia dotyczące obiektów produkcyjnych znajdujących na osadach kultury przeworskiej w Polsce środkowej. W pracy,

która była efektem tych działań omówiłem wszystkie kategorie tych obiektów na odpowiednio szerokim tle porównawczym [10]. Interesowały mnie również procesy kształtowania się kultury przeworskiej widoczne w materiałach środkowopolskich oraz regionalizmy kulturowe. W powiązaniu z tymi zagadnieniami przedstawiłem własną systematykę grobowych konstrukcji kamiennych charakterystycznych dla strefy zasiedlenia dorzecza Bzury [12]. Do istotnych studiów z punktu widzenia moich zainteresowań zaliczam próby odczytania organizacji i struktury społecznej ludności kultury przeworskiej na podstawie materiałów zarówno z osad jak i cmentarzysk [3, 8, 26, 30, 34, 39]. Dużą rolę w moich dociekaniach odegrały tutaj materiały pozyskane z badań osady i gospodarstwa typu dworskiego z Rawy Mazowieckiej na stanowiskach 3 i 38. W większości moich prac przewija się także wątek materialnych śladów różnego typu czynności związanych z obrzędowością religijną. Jednym z ważniejszych efektów tego nurtu moich zainteresowań było odkrycie i szczegółowa analiza archeologiczna i religioznawcza miejsca ofiarnego odkrytego w obrębie osady ludności kultury przeworskiej w Antoniewie, stan. 1 nad Bzurą [1]. Nie mniej istotne było uchwycenie konstrukcji drewnianych wznoszonych przy grobach i dobrze zachowanej ustryny na cmentarzysku w Kunach, stan. 4 w Wielkopolsce [39] oraz studia nad rolą daru i ofiary w obrzędowości ludności kultury przeworskiej [33]. W moich badaniach zwróciłem także uwagę na fakt zależności pomiędzy przemianami kulturowymi i społeczno-gospodarczymi a zmianami w obrzędku pogrzebowym [12, 13]. Zajmowałem się także analizą większych struktur manifestujących się w postaci stref zasiedlenia i skupisk osadniczych zarówno w dorzeczu Bzury jak i na Wysoczyźnie Bełchatowskiej [8, 16, 17].

Ostatnio wydana praca p.t. *Osada w działaniu. Osady ludności kultury przeworskiej w Polsce środkowej od młodszego okresu przedrzymskiego do okresu wędrówek ludów*, jest podsumowaniem moich dotychczasowych studiów dotyczących osad jako organizmu społeczno-gospodarczego. Celem podstawowym zrealizowanego tematu było zaprezentowanie wizerunku osady jako żywego, zmiennego w czasie i sformalizowanego sposobu egzystencji człowieka i całych grup ludzkich w okresie istnienia kultury przeworskiej. Rzecz rozpoczyna się od zagadnień metodycznych (rozdział I) zmierzając do szczegółowego opisu najważniejszych elementów składowych osad w postępie chronologicznym (rozdział II). W obrębie rozdziału II zaprezentowałem też własne rekonstrukcje wielu budynków słupowych, obiektów gospodarczych oraz interpretacje znaczenia rozplanowania przestrzennego poszczególnych osad. Doszedłem też do wniosku, że na tych podstawach możliwe jest wyodrębnienie różnych typów osiedli, a także uchwycenie zachodzących w nich przemian strukturalnych i społecznych. Rozdział III zawiera analizę

przestrzeni kultowej (III.1) i omawia rolę cmentarzy w strukturze osad oraz przemiany w obrzędzie pogrzebowym (III.2). Między innymi omówiłem również zagadnienie pochodzenia pochówków warstwowych obserwowanych w Polsce środkowej, zupełnie odmiennego rodzaju niż na cmentarzyskach dobrodzieńskich. Ponadto, na podstawie odkryć warstw ciałopalenia na osadach, w miejscach związanych z wodą jak roszarnie czy studnie postawiłem hipotezę o istnieniu, obok grobów ciałopalnych drugiej części obrzędu pogrzebowego o charakterze akwaticznym. W jej wyniku część przepalonych kości ludzkich umieszczano w środowisku wodnym bez zachowania odrębności jednostkowej. Można to powiązać z coraz bardziej symboliczną ilością fragmentów kości występujących w grobach jamowych z młodszymi stadiami rozwojowymi kultury przeworskiej, dochodzącą niekiedy wręcz do zasady *pars pro toto*. Zachowawcza sfera tradycji grzebalnych może podlegać przekształceniom jedynie w wyniku silnej presji zewnętrznej. Wszelkie zmiany związane ze sferą duchową muszą więc mieć głębokie uzasadnienie racjonalne. Źródeł zmian trzeba zatem szukać nie tylko w sferze wierzeń lecz również, a może przede wszystkim rozpatrywać je jako skutek przekształceń społeczno-gospodarczych. Rozwój gospodarczy i zmiana form osadnictwa u schyłku starszego i na początku młodszego okresu rzymskiego powodowały prawdopodobnie rezygnację z częstego przenoszenia się osad na nowe tereny. Wynikiem postępu gospodarczego był prawdopodobnie wzrost demograficzny, który jak ukazują badania rozpoczął się już od końca I wieku naszej ery. W wyniku tych zmian zaczął zarysowywać się problem rozbudowy i przekształcania się powierzchni cmentarzysk w wielkie obszary grzebalne. Badania archeologiczne ukazują nam, jak zwykle ostatni już etap przekształceń w obrzędzie pogrzebowym. Obserwujemy je od mniej więcej połowy III wieku naszej ery. W tym czasie odnotowujemy też postępujący zanik pochówków jednostkowych. Cmentarzyska przybierają więc najpewniej inną formę. Podobnie jest i dzisiaj, kiedy brak miejsc na cmentarzach, wynikający z rozwoju aglomeracji miejskiej wpływa na powolne popularyzowanie się ciałopalenia, niezgodnego przecież z ideą inhumacji obowiązującą w kulturze chrześcijańskiej.

Wnioski płynące z badań nad osadami ludności kultury przeworskiej na obszarze środkowej Polski pozwalają też spojrzeć bardziej szczegółowo na ówczesne społeczeństwo i dynamikę jego rozwoju (rozdział IV). Przedsiębiorczość, która wynikała z potrzeb działania wspólnotowego dała podstawy do wyodrębniania się zawodów. Z badań nad społeczeństwami antycznymi na znacznie wyższym stopniu rozwoju technologicznego, jak u Greków okresu klasycznego czy Rzymian z czasów Republiki wynika, że zwykle warstwa rękodzielników nie była zbyt liczna i ustępowała warstwie wolnych rolników i wywodzącym się z nich elitom.

Na podstawie pochówków z bronią odsłanianych na cmentarzyskach, możemy przyjąć że pewna część rolników zajmowała się w większym niż inni stopniu przedsięwzięciami militarnymi. Obie te grupy ludności egzystowały najprawdopodobniej obok trzeciej, najmniej rozpoznawalnej archeologicznie, czyli grupy wyłącznie rolników. Te grupy ludności przekształciły się w następstwie rozwoju gospodarczego i określonego podziału dóbr w odrębne warstwy społeczne. Rozwój specjalizacji zawodowej w obrębie warstwy rolników-rękodzielników, odzwierciedlony poprzez powstanie warsztatów, a później całych skupisk budynków pracownianych odsłanianych na niektórych osadach, sugeruje, że warstwa ta nie mogła od pewnego momentu poświęcać czasu w równym stopniu produkcji żywności i rękodziela. W ten sposób rozwój rękodzielnictwa i w ogóle wytwórczości pozarolniczej mógł w określony sposób uzależniać tę warstwę ludności od pozostałych. Był to bez wątpienia proces długotrwały. Skupiska warsztatów rękodzielniczych wyodrębniane na osadach typu strefowego wskazują też na początki formowania się skłonności rękodzielników do zajmowania przez nich określonego topograficznie terenu. Jest to doskonale widoczne w obrębie wysoko rozwiniętych cywilizacji antycznych, gdzie w poszczególnych dzielnicach gromadzili się rzemieślnicy (np. Kerameikos w Atenach), przez średniowiecze aż po czasy nowożytne. Grupa ludności wytwarzająca żywność i zapewniająca obronę zyskiwała przewagę w strukturze społecznej. Już od młodszego okresu przedrzymskiego można mówić o wyodrębnionej warstwie rolników-wojowników i zapewne okresowo dołączającej do niej części ludności spośród innych rolników. Wydaje się, że z tych warstw mogły wywodzić się elity dzierżące władzę. Tak uformowany podział ról społecznych pozostawał w związku ze stabilnością systemu bezpieczeństwa, dzięki któremu możliwy był rozwój gospodarczy. Świadczy o tym niemal całkowity brak śladów jakichkolwiek umocnień obronnych na osadach. Płyne stąd wniosek, że podstawowe funkcje defensywne pełniła wówczas skutecznie sama organizacja społeczna. Należy podkreślić, że zarówno materiały z cmentarzysk jak i osad mogą być świadectwem istnienia na obszarze środkowej Polski w omawianym okresie dobrze zorganizowanej i silnej władzy elit. W obrębie osad elity zamieszkiwały najprawdopodobniej najokazalsze budynki. Występowanie dwóch typów organizacji przestrzennej osad ludności kultury przeworskiej w środkowej Polsce w postaci osad o strukturze strefowej specjalizujących się w określonej produkcji rękodzielniczej i innych, złożonych z zagród których mieszkańcy zajmowali się głównie rolnictwem wydaje się w efekcie fragmentem procesu większych zmian społeczno-gospodarczych, a może i politycznych. Jak wynika z dotychczasowych badań postępujące rozrzedzenie osadnictwa w późnym okresie rzymskim mogło być między innymi skutkiem reorganizacji strukturalnej

przebiegającej w obrębie całej kultury przeworskiej. Wydaje się, że niektóre jednostki osadnicze mogły w wyniku zachodzących zmian łączyć się ze sobą w większe formacje, lepiej przystosowane do przetrwania.

Na koniec, warto też przypomnieć problem chronologii końcowych odcinków egzystencji osad ludności kultury przeworskiej z przełomu późnego okresu rzymskiego i wczesnego okresu wędrówek ludów. Wydaje się, jak to wynika z dotychczasowych badań, że za schyłek kultury przeworskiej w środkowej Polsce można uznać najpóźniej początki V wieku n.e. Na istnienie osadnictwa jeszcze w tym czasie wskazują nieliczne zabytki znajduwane luźno lub skarby, które trudno powiązać z określonymi osadami. W tym okresie mogły trwać jeszcze niektóre osady z obszaru Polski środkowej, jak na przykład w Toporowie, st. 1, Olewinie, st. 1 czy Monicach-Sieradzu. Po tym okresie, od mniej więcej połowy V w. n.e. nie ma już jednoznacznych wyróżników istnienia kultury przeworskiej. Nie oznacza to tym samym zaniku osadnictwa na tym obszarze czy jego wyludnienia. Świadczy to jedynie o kolejnej, tym razem bardzo głębokiej przemianie kulturowej.

5. POZOSTAŁE PUBLIKACJE

14. *Osady z okresu rzymskiego na Pomorzu, w południowej Skandynawii i Jutlandii. Studium porównawcze.* Archaeologia Baltica, vol. IV, 1979, s. 85 – 176,
15. *Jama 43 z osady na stanowisku I w Toporowie, woj. sieradzkie,* Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, t. 28, 1981, s. 278 – 284.
16. *Osadnictwo kultury przeworskiej na Wysoczyźnie Bełchatowskiej,* Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, t. 32, 1985, s. 159 – 167.
17. *Dzieje osadnictwa ludzkiego w Widawie i okolicach,* Wędrownik. Biuletyn Z.W. PTTK w Łodzi, nr I-II, styczeń-kwiecień 1988, Łódź 1988, s. 4 – 7.
18. *Archeologiczne badania sondażowe w Miednoje – Jamok w 1994 r.,* [w:] Ziemia Oskarża, Warszawa 1996, s. 87 – 104.
19. *Archeologiczne badania sondażowe w Miednoje – Jamok, obłast twerska, Republika Rosji, 6 – 22 września 1994 r.,* Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, t. II, 1996, s. 219 – 228.
20. *Archeologiczne aspekty poszukiwań „dołów śmierci” w Miednoje k/Tweru w 1995 r.,* Prace i Materiały Muzeum Miasta Zgierza, t. 1, 1996, s. 51 – 62.
21. *Cmentarzysko kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich w miejscowości Piaski, gm. Kleszczów, woj. piotrkowskie – st. I,* Prace i Materiały Muzeum Miasta Zgierza, t. 2, 1997, s. 11 – 154.

22. *Profesor Kazimierz Godłowski – wspomnienie*, Prace i Materiały Muzeum Miasta Zgierza, t. 2, 1997, s. 5.

23. *Materiały ze zniszczonego cmentarzyska kultury przeworskiej w Kocierzewie Południowym, pow. Łowicz, woj. łódzkie, na stanowisku 3*, Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, t. IV, 1998, s. 77 – 102.

24. *Wstępne wyniki badań osady kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i wczesnego okresu wpływów rzymskich w Antoniewie, stan. 1, pow. Sochaczew, woj. mazowieckie*, Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, t. V, 1999, s. 147 – 166.

25. *Podsumowanie prac sondażowo – ekshumacyjnych w Miednoje*, [w:] Zbrodnia katyńska próba bilansu, Zeszyty Katyńskie 13, Warszawa 2001, s. 105 – 112.

26. *Grób łuczniaka kultury przeworskiej ze zniszczonego cmentarzyska w Zgierzu – Rudunkach, stan. 1, woj. łódzkie*, Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, t. VI, 2000, s. 79 – 89.

27. *Die vorrömische Bewaffnung aus dem zerstörten Urnengräberfeld von Kuznocin, Kr. Sochaczew, Wojw. Mazowieckie*, [w:] *Bewaffnung der Germanen und ihrer Nachbarn in den letzten Jahrhunderten von Christi Geburt*, Lublin 2002, s. 119 - 123.

28. *Tynki wapienne i naczynia z polewą wapienną z osady kultury przeworskiej w Antoniewie, stan. 1, woj. mazowieckie. Przyczynek do badań nad wykorzystywaniem wapna w młodszym okresie przedrzymskim*, Archeologia Polski, t. XLVII: 2002, z. 1-2, s. 229 – 244.

29. *Ausgrabungen auf der Siedlung der Przeworsk – Kultur in Antoniew, Masowien*, Ethnographisch – Archäologische Zeitschrift, Bd. 43, Berlin 2002, s. 23 – 45.

30. *Grób podwójny (nr 17) z cmentarzysku kultury przeworskiej w Kunach, woj. wielkopolskie*, (współautor M. Olędzki), Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, t. VIII, Łódź 2003, s.139 – 146.

- wkład własny oceniam na 90%. Składa się nań całość materiałowa i analityczna pracy za wyjątkiem dwóch zapisek opracowanych przez współautora.

31. *O funkcji niektórych budowli słupowych w osadach ludności kultury przeworskiej*, [w:] *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje - hipotezy*, pod red. M. Olędzki, J. Skowron, t. I, Łódź 2004, s. 9 –24.

32. *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje - hipotezy*, pod red. M. Olędzki, J. Skowron, t. I, Łódź 2004.

- wkład własny oceniam na 50%. Zawiera się w nim połowa obowiązków redakcyjnych.

33. *Własność – dar – ofiara w obrządku pogrzebowym ludności kultury przeworskiej – relikty indoeuropejskiej wspólnoty*, [w:] *Do ut des - dar, pochówek, tradycja: Funeralia Lednickie – spotkanie 7*, Poznań 2005, s. 257 – 268.

34. *Alter und Geschlecht am Beispiel ausgewählter Gräberfelder der vorrömischen Eisenzeit und der römischen Kaiserzeit in Großpolen*, (współautorzy: T. Makiewicz, D. Żychliński) *Ethnographisch – Archäologische Zeitschrift*, Bd. 45, Berlin 2004 (wydanie 2005), s. 483 - 497.

- wkład własny oceniam na 35%. Wchodzi weń opracowanie bazy źródłowej oraz analiza pod względem struktury wieku, płci i wyposażenia grobowego cmentarzysk w Wesólkach i Kunach. Wspólnie z pozostałymi autorami napisałem też wnioski końcowe.

35. *Rewolucja ze schyłkiem starożytności. Rezultaty badań na autostradzie A-2 w Wielkopolsce*, (współautor T. Makiewicz) [w:] *Archeologiczne badania ratownicze w programie budowy autostrad w Polsce*, Warszawa 2005, s. 68 – 77.

- wkład własny oceniam na 50%. Wchodzi weń połowa opracowania oraz część szaty ilustracyjnej.

36. *Kultura przeworska w rejonie środkowej i dolnej Bzury. Studium z dziejów osadnictwa. Autoreferat z pracy doktorskiej*, *Folia Praehistorica Posnaniensia*, Poznań 2005.

37. *Wyniki ratowniczych badań archeologicznych na stanowisku 4 w miejscowości Zabrzezie, pow. Pajęczno, woj. łódzkie*, [w:] *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A., t. 5*, (Współautorzy: W. Dzieduszycki, A. Pelisiak), Poznań 2006, s. 181 - 259.

- wkład własny oceniam na 30%. Wchodzi weń opracowanie materiałów pradziejowych, analiza budownictwa wczesnośredniowiecznego oraz szata ilustracyjna.

38. *Grób wojownika z „posrebrzaną tarczą” z cmentarzyska ludności kultury przeworskiej w Kunach, stan. 4, woj. wielkopolskie*, *Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi*, t. 43, Łódź 2007a, s. 195 – 209.

39. *Cmentarzysko ludności kultury przeworskiej w Kunach na stanowisku 4, w Wielkopolsce wschodniej* [w:] *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje - hipotezy*, pod red. J. Skowron, M. Olędzki, t. II, Łódź 2008, s. 11 – 210 (tom recenzowany przez prof. J. Kmiecińskiego i prof. T. Makiewicza).

40. *Kultura przeworska. Odkrycia – interpretacje - hipotezy*, pod red. J. Skowron, M. Olędzki, t. II, Łódź 2008.

- wkład własny oceniam na 50%. Zawiera się w nim połowa obowiązków redakcyjnych.

41. *Młodszy okres przedrzymski i okres rzymski na obszarze powiatu zgierskiego*. Prace i Materiały Muzeum Miasta Zgierza, t. 6, 2008, s. 119-123.

42. *Cechy regionalne w obrzędzie pogrzebowym ludności kultury przeworskiej w dorzeczu Bzury*, [w:] Archeologie Barbarů 2010, Hroby a pohřebiště germánů mezi Labem a Dunajem Sborník příspěvků ze VI, Protohistorické Konference, Hradec Králové, 6.–9. září 2010, Archäologie der Barbaren 2010, Die Gräber und Gräberfelder der Germanen zwischen Elbe und Donau, Materialien der VI. Frühgeschichtlichen Konferenz, Hradec Králové, 6.–9. September 2010, Olomouc 2011, 189-205.

43. *Wyniki badań wykopaliskowych wykonanych w 2008 roku w Zajrzewie, stanowisko 1, gm. Dmosin, woj. łódzkie*, Raport 2007-2008, t. I, Warszawa 2012 (współautor: P. Świątkiewicz). - wkład własny oceniam na 50%. Zawiera się w nim analiza materiałów pradziejowych i ich chronologia oraz połowa szaty ilustracyjnej.

5.1. Opracowania stanowisk archeologicznych wykonane po uzyskaniu doktoratu w ramach badań wyprzedzających w obrębie inwestycji gospodarczych.

44. *„Opracowanie wyników badań na osadzie kultury przeworskiej w Rawie Mazowieckiej na stan. 38*. Łódź 2006.

45. *„Opracowanie wyników archeologicznych badań ratowniczych w Piaskach Nowej Wsi, stanowisko 5/5a (aut. 53-54), gm. Nieborów, woj. łódzkie”*(współautorzy: J. Olejnik, K. Zagórska). Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 50%. Wchodzi weń część wstępna wraz z sytuacją geomorfologiczną oraz analiza części materiałów zabytkowych, obiektów nieruchomych i określenie chronologii.

46. *„Opracowanie wyników archeologicznych badań ratowniczych w Joachimowie Mogiłach, stanowisko 2 (aut. 63), gm. Bolimów, woj. łódzkie”* (współautorzy: J. Olejnik, K. Zagórska). Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 50%. Wchodzi weń część wstępna wraz z sytuacją geomorfologiczną oraz analiza części materiałów zabytkowych, obiektów nieruchomych i określenie chronologii.

47. *„Opracowanie wyników archeologicznych badań ratowniczych w Woli Szydłowieckiej, stanowisko 5 (aut. 65), gm. Bolimów, woj. łódzkie”* (współautorzy: J. Olejnik, K. Zagórska) Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 50%. Wchodzi weń część wstępna wraz z sytuacją geomorfologiczną oraz analiza części materiałów zabytkowych, obiektów nieruchomych i określenie chronologii.

48. „Opracowanie wyników archeologicznych badań ratowniczych w Wólce Łasieckiej, stanowisko 6 (aut. 57), gm. Bolimów, woj. łódzkie” (współautorzy: J. Olejnik, K. Zagórska). Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 70%. Wchodzi weń część wstępna wraz z sytuacją geomorfologiczną oraz analiza całości materiałów zabytkowych i obiektów nieruchomych, a także opracowanie chronologii.

49. „Opracowanie wyników archeologicznych badań ratowniczych w Wólce Łasieckiej, stanowisko 8 (aut. 69), gm. Bolimów, woj. łódzkie” (współautorzy: J. Olejnik, K. Zagórska). Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 70%. Wchodzi weń część wstępna wraz z sytuacją geomorfologiczną oraz analiza części materiałów zabytkowych, obiektów nieruchomych i chronologii.

50. „Wyniki badań archeologicznych w Zajrzewie, st. 1 (Aut.A-2, nr 150, gm. Dmosin, pow. Brzeziny, woj. łódzkie w 2008 r” (współautor: P. Świątkiewicz), Łódź 2010.

- wkład własny oceniam na 50%. Wchodzi weń analiza materiałów i obiektów pradziejowych oraz ich chronologia.

51. „Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Gózdku, stanowisko 4, gm. Zakrzew, woj. mazowieckie” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

52. „Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Gózdku, stanowisko 5, gm. Zakrzew, woj. mazowieckie” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

53. „Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Gózdku, stanowisko 8, gm. Zakrzew, woj. mazowieckie” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

54. „Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Gutowie, stanowisko 2, gm. Jedlińsk, woj. mazowieckie” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

55. „*Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Piastowie, stanowisko 3, gm. Jedlińsk, woj. mazowieckie*” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

56. „*Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Piastowie, stanowisko 4, gm. Jedlińsk, woj. mazowieckie*” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

57. „*Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Sławnie, stanowisko 3, gm. Wolanów, woj. mazowieckie*” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

58. „*Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Jedlance, stanowisko 4, gm. Jedlińsk, woj. mazowieckie*” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

59. „*Opracowanie archeologicznych badań ratowniczych w Jedlance, stanowisko 5, gm. Jedlińsk, woj. mazowieckie*” (współautorzy: Wiktor Duda, Jarosław Olejnik, Tomasz Olszacki, Katarzyna Zagórska), Łódź 2013-2014.

- wkład własny oceniam na 40%. Wchodzi weń część wstępna oraz analiza materiałów i obiektów pradziejowych wraz z chronologią.

6. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

Do zrealizowanych przeze mnie pozostałych przedsięwzięć badawczych zaliczam między innymi liczne badania terenowe. Wśród najważniejszych z punktu widzenia moich zainteresowań, należały badania osad w Antoniewie, stan. 1, woj. mazowieckie oraz w Rawie Mazowieckiej, stan 3 i stan. 38, woj. łódzkie. Pozyskane w ich wyniku materiały zostały wykorzystane w szeregu publikacjach [2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 13, 24, 28, 29]. Ponadto prowadziłem badania dużego cmentarzyska ludności kultury przeworskiej w Kunach, stan. 4,

woj. wielkopolskie. To ciekawe i pod wieloma względami wyjątkowe stanowisko dostarczyło między innymi rzadko wychwytywanych obiektów związanych z upamiętnianiem zmarłych (ślady po drewnianych słupach w pobliżu pojedynczych grobów i skupisk grobów) i obrzędowością pogrzebową (paleniska, bruki, ustryna, naczynia libacyjne i popielnice z tzw. „otworami dla dusz”). Udało się tam także wyodrębnić skupiska pochówków prawdopodobnie związanych z grupami rodzinnymi. Cmentarzysko wraz z dokładną analizą archeologiczną i antropologiczną zostało w całości opublikowane [39]. Ponadto osobno powstała praca o wyjątkowym grobie wojownika wyposażonym między innymi w pozostałości tarczy z umbem o posrebrzanych nitach [39]. Znaleźiska związane z obrzędowością wykorzystano w pracy p.t. *Własność – dar – ofiara w obrzędku pogrzebowym ludności kultury przeworskiej – relikty indoeuropejskiej wspólnoty* [33]. Zanalizowano w niej między innymi ponad kulturowy obyczaj wykonywania otworów w popielnicach stanowiących domniemane „wyjścia dla dusz”, a przeżywający się w starszym okresie rzymskim między innymi na obszarze kultury przeworskiej. W tym samym artykule przedstawiłem również własną teorię związaną ze specyficznym rozmieszczaniem grotów broni drzewcowej w niektórych grobach wojowników. Miał on także ponad regionalny charakter symboliczny związany z odwróceniem porządku pomiędzy odpoczynkiem wojownika a jego śmiercią/spoczynkiem w grobie. Potwierdzają to antyczne źródła pisane (Homer, Arystoteles) i wykopaliska archeologiczne w Grecji.

Niezależnie od moich podstawowych zainteresowań naukowych zajmowałem się także wyprzedzającymi, ratowniczymi badaniami archeologicznymi związanymi z budową rurociągu jamalskiego, programem budowy autostrad i obwodnic miast oraz z powstawaniem nowej odkrywki „Szczerców” w obrębie Kopalni Węgla Brunatnego w Bełchatowie. Działalność tą prowadziłem od roku 1997 do chwili obecnej. W ramach tych zajęć uczestniczyłem lub byłem kierownikiem prac wykopaliskowych na kilkunastu stanowiskach archeologicznych. Efektem tych prac było powstanie szeregu opracowań, których byłem autorem lub współautorem [44-59]. Dwa zostały opublikowane w odrębnych wydawnictwach naukowych [37, 39].

Osobnym nurtem w moich pracach badawczych było zastosowanie metod archeologicznych w pracach sondażowo-ekshumacyjnych prowadzonych w ramach Narodowej Ekspedycji Ekshumacyjnej w Miednoje nad Twercą w Republice Rosyjskiej. Ekspedycja była zorganizowana przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa pod patronatem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Odbyła się w latach 1994-1995. Zostałem do niej zaproszony przez prof. Mariana Głoska i Sekretarza Generalnego ROPWiM Andrzeja

Przewoźnika. Jej kierownikiem był prof. Bronisław Młodziejowski. Brałem w niej udział jako prowadzący archeolog. W wyniku prac poszukiwawczych na terenie byłego ośrodka wypoczynkowego NKWD zlokalizowano wszystkie zbiorowe mogiły zwane „dołami śmierci” oraz miejsca z ukrytymi częściami wyposażenia i mienia prywatnego pomordowanych. Na miejscu ukrycia zwłok urządzono tymczasowy cmentarz polowy, który później miał przekształcić się w polski cmentarz wojenny. Wyniki prac sondażowo-ekshumacyjnych zostały przeze mnie opublikowane w kilku artykułach [18, 19, 20, 25]. Prace te, poza swoim podstawowym znaczeniem historycznym pozwoliły określić metody stosowane przez archeologów jako użyteczne narzędzie w innych przedsięwzięciach poszukiwawczych.

Obecnie realizuję trzy odrębne zadania badawcze. Pierwszym z nich jest monografia osady ludności kultury przeworskiej z późnego okresu rzymskiego i wczesnego okresu wędrówek ludów w Toporowie, stan. 1, nad Wartą. Stanowisko było badane wykopaliskowo w połowie lat 60-tych ubiegłego wieku z ramienia Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Obecnie MAiE w Łodzi powierzyło mi te materiały do opracowania. Przygotowywana monografia jest nawiązaniem do moich dawnych zainteresowań tym stanowiskiem mającym swoje odzwierciedlenie osobnej publikacji [15]. Z uwagi na ilość materiałów i szeroki zakres problematyki związanej ostatnimi fazami kultury przeworskiej monografia jest planowana jako książka.

Dwa kolejne zadania sumują się w jeden program badawczy związany z moimi zainteresowaniami regionami osadniczymi. W ramach programu, jako odrębne zadanie zostały przeprowadzone badania archeologiczne cmentarzyska ludności kultury przeworskiej w Patokach, stan. 1, w dolinie Bzury, w pobliżu ujścia Rawki. Szeroka problematyka związana z tworzeniem się kultury przeworskiej i jej przekształceniami wraz z upływem czasu wydaje się być uchwytana w pozyskanych tam materiałach z około 200 grobów i innych obiektów towarzyszących pochówkom. Są tam również widoczne wyraźne elementy regionalizmu kulturowego charakterystycznego dla dorzecza Bzury, co było już tematem innej pracy [12]. Opracowanie wyników badań na cmentarzysku w Patokach będzie częścią osobnej monografii, której tytuł roboczy to *Osadnictwo ludności kultury przeworskiej w dorzeczu Rawki*. W jej skład wejdzie jeszcze kolejne zadanie jakim jest pełne opracowanie materiałowe osady w Rawie Mazowieckiej, stan. 3 i gospodarstwa typu dworskiego w tejże miejscowości na stanowisku 38. Ponadto w monografii zostaną wykorzystane, dotąd niepublikowane wyniki badań terenowych na innych stanowiskach kultury przeworskiej w tym rejonie. Zostaną w nich uwzględnione posiadane już liczne analizy laboratoryjne próbek

¹⁴C i badań dendrochronologicznych oraz termoluminescencyjnych. Także ta monografia będzie wydawnictwem książkowym.

Obie monografie są znacznie zaawansowane. Stopień zaawansowania opracowania osady w Toporowie obliczam na ponad 40%, a studia nad osadnictwem w dorzeczu Rawki zbliżają się do 70% wykonania całości. Należy podkreślić, że we wszystkich zadaniach badawczych, a szczególnie w pracach wykopaliskowych na cmentarzysku w Patokach, znaczny jest udział moich prywatnych funduszy finansowych wypracowanych przez prowadzone przeze mnie Przedsiębiorstwo Archeologiczno-Konserwatorskie.

W dalszej perspektywie zajmującą mnie problematykę społeczno-gospodarczą chciałbym przedstawić na szerszym tle kulturowym w postaci analizy specjalizacji zawodowych kształtujących się od młodszego okresu przedrzymskiego po wędrówki ludów. Projekt ten nosi tytuł *Człowiek Barbaricum*. Obecnie powstaje zasadnicza koncepcja tej pracy. Jej fragment zostanie w najbliższym czasie zaprezentowany w postaci artykułu p.t. *Człowiek Barbaricum – rzemieślnik*. Jest on obecnie przygotowywany przeze mnie do druku. W efekcie, chciałbym żeby całość tej pracy, jeżeli powstanie, miała charakter książki, która przyciągnie szersze grono czytelników niż jedynie ściśle określone środowisko naukowe.

7. UDZIAŁ W KONFERENCJACH

7.1. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach

1985 – Łódź. Konferencja „Okres rzymski w Polsce środkowej”

Referat: J. Skowron „*Osadnictwo kultury przeworskiej na Wysoczyźnie Belchatowskiej*”.

Publikacja [16].

1997 – Pawłowice. Międzynarodowa konferencja „Dom i osada w okresie przedrzymskim i rzymskim”.

Referat: J. Skowron „*Osady w Sochaczewie, st.10 i Antoniewie, st. 1, w woj. skierniewickim. Z badań nad osadnictwem kultury przeworskiej w dorzeczu dolnej Bzury*”.

1998 – Nałęczów. Międzynarodowa konferencja „Die Bewaffnung der Germanen und ihrer Nachbarn in den letzten Jahrhunderten von Christi Geburt“.

Referat: J. Skowron „*Die vorrömische Bewaffnung aus dem zerstörten Urnengräberfeld von Kuznocin, Kr. Sochaczew, Wojw. Mazowieckie*“

Publikacja [27].

2003 – Berlin. Międzynarodowa konferencja „Von der Geburt bis zum Tode. Individuelle und gesellschaftliche Dimensionen von Alter und Geschlecht in der Urgeschichte“.

Referat: J. Skowron „*Alter und Geschlecht am Beispiel ausgewählter Gräberfelder der vorrömischen Eisenzeit und der römischen Kaiserzeit in Großpolen*“ (współautorzy: T. Makiewicz, D. Żychliński).

Publikacja [34].

2004 – Lednica. Konferencja „Do, ut des – dar, pochówek, tradycja“.

Referat: J. Skowron „*Własność – dar – ofiara w obrzędzie pogrzebowym ludności kultury przeworskiej – relikty indoeuropejskiej wspólnoty*”.

Publikacja [33].

2006 – Lüneburg. Konferencja „Römische Kaiserzeit im Barbaricum. Gehöft – Siedlung – Siedlungskomplex“.

Referat: J. Skowron „*Zur Widerspiegelung von Sozialstrukturen der Przeworsk-Kultur am Beispiel der Siedlungen bei Rawa Mazowiecka, Mittelpolen*”.

Publikacja [3].

2006 – Łódź. II Sympozjum Archeologii Środowiskowej - w stulecie urodzin Profesora Jana Dylaka: „Geomorfologiczne uwarunkowania lokalizacji osadnictwa”.

Referat: Justyn Skowron „*Przestrzeń społeczna i środowisko naturalne – badania osad ludności kultury przeworskiej nad górna Rawką w Rawie Mazowieckiej na stanowiskach 3 i 38*”

Publikacja: [7].

2006 - Česke Budějovice. Międzynarodowa konferencja „Archeologie Barbarů 2006. II Protohistorické Konference: Římské importy a související problematika”.

Referat: Justyn Skowron „*Zespół osad ludności kultury przeworskiej z Rawy Mazowieckiej, stanowiska 3 i 38 nad górna Rawką (Polska środkowa) – budownictwo o możliwości rekonstrukcji technik budowlanych*”

Publikacja : [2].

2007 - Bad Bederkesa. Międzynarodowa konferencja „Werner Haarnagel Gedächtnis Kolloquium zum 100. Geburtstag. Hereenhöfe und die Hierarchie der Macht im Raum südlich und östlich der Nordsee von der vorrömischen Eisenzeit bis zum frühen Mittelalter/Wikingerzeit“

Referat: Justyn Skowron „*Siedlungsstruktur eines Herrenhofes in der Siedlung der Przeworsk Kultur in Rawa Mazowiecka (Mittelpolen)*“

Publikacja: [8].

2009 – Nitra. Międzynarodowa konferencja „Archeologie Barbarů 2009. V Protohistorické Konference: Hospodárstvo Germánov. Sídľiskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek”.

Referat: Justyn Skowron „*Obiekty produkcyjne z osad ludności kultury przeworskiej w Polsce środkowej*”.

Publikacja: [10].

2010 - Hradec Králové. „Międzynarodowa konferencja „Archeologie Barbarů 2009. VI Protohistorické Konference: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem”.

Referat: Justyn Skowron „*Cechy regionalne w obrządku pogrzebowym kultury przeworskiej w dorzeczu Bzury*”.

Publikacja: [42].

Ponadto wygłaszałem referaty na licznych Konferencjach Sprawozdawczych organizowanych przez Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Oddział w Łodzi, czego efektem są publikacje niektórych z nich [19, 23, 24, 26].

8. PRACA DYDAKTYCZNA

W okresie mojej pracy w muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi prowadziłem wykłady dla zainteresowanej publiczności z zakresu archeologii i historii. Zajmowałem się także współpracą z młodzieżą uczestniczącą w zajęciach Młodzieżowego Koła Archeologicznego. W ramach tej współpracy prowadziłem między innymi obóz młodzieżowy biorący udział w wykopaliskach archeologicznych na zamku w Inowłodzu kierowanych przez dr J. Augustyniaka. Pracując w Muzeum Miasta Zgierza prowadziłem zajęcia dla młodzieży z zakresu archeologii i historii.

Osobną dziedziną działalności dydaktycznej były wykłady dla różnych Instytucji związane z moim udziałem w pracach ekshumacyjnych w Miednoje w Republice Rosyjskiej. Zrealizowałem wówczas szereg wykładów dla Rodzin Katyńskich i Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Miałem także wykłady z tego tematu dla Policji.

9. PRACA EDYTORSKA I RECENZOWANIE PUBLIKACJI W CZASOPISMACH MIĘDZYNARODOWYCH I KRAJOWYCH

Byłem współredaktorem, razem z dr hab. M. Olędzkim dwóch tomów periodyku *Kultura Przeworska. Odkrycia – interpretacje – hipotezy*. Tom I wydano 2004, a tom II w 2008 roku. Jestem też członkiem komitetu redakcyjnego tomu III wydanego w 2014 r.

10. UDZIAŁ W KOMITETACH REDAKCYJNYCH CZASOPISM ZABRANICZNYCH

11. STYPENDIA NAUKOWE I WYJAZDY STUDYJNE (1-2 TYGODNIE)

Brak.

12. CZŁONKOSTWO W MIĘDZYNARODOWYCH I KRAJOWYCH ORGANIZACJACH I TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH ORAZ RADACH NAUKOWYCH:

Brak.

13. POPULARYZACJA NAUKI

Jestem autorem trzech artykułów popularnonaukowych. Dwóch napisanych samodzielnie [17, 41] i jednego wspólnie z prof. T. Makiewiczem [35].

14. UDZIAŁ W ZESPOŁACH EKSPERCKICH

Brak.

15. OTRZYMANE NAGRODY I ODZNACZENIA

Złoty Medal Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej nadany przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (leg. nr 5898).

Justyn Skowron